TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Mâm cúng giao thừa Tết Quý Mão 2023 trong nhà và ngoài trời khác nhau thế nào?

06:00 19/01/2023

Lễ cúng giao thừa đêm 30 Tết mang ý nghĩa như một lời tạm biệt năm cũ và chào đón một năm mới, với bản thân, gia đình và những người yêu thương nhiều may mắn, sức khỏe và thành công. Giao thừa nhà nhà đều cúng lễ ngoài trời và cúng lễ trong nhà. Vậy, ý nghĩa và cách chuẩn bị mâm cúng trong nhà và ngoài trời khác nhau thế nào?

Ý nghĩa của việc cúng giao thừa

Giao thừa nghĩa là cũ giao lại, mới đón lấy. Chính vì ý nghĩa ấy nên hàng năm vào lúc giao thời giữa hai năm cũ mới có lễ Trừ tịch. Ý nghĩa của lễ Trừ tịch là đem bỏ hết đi những điều xấu của năm cũ sắp qua để đón những điều tốt đẹp của năm mới sắp đến.

Lễ Trừ tịch còn là lễ để "khu trừ ma quỷ", do đó có từ "trừ tịch". Lễ được cử hành vào thời điểm giao thừa nên còn mang tên là lễ Giao thừa.

Theo tục lệ cổ truyền thì Giao thừa được tổ chức nhằm đón các Thiên binh (12 vị Hành khiển). Lúc đó họ đi thị sát dưới hạ giới, rất vội không kịp vào tận bên trong nhà được nên bàn cúng thường được đặt ở ngoài cửa chính mỗi nhà. Hết một năm, vị Hành khiển cũ đã cai quản hạ giới trong năm cũ sẽ bàn giao công việc cho vị Hành khiển mới đi xuống cai quản hạ giới trong năm mới.



Ảnh minh hoạ.

Mâm lễ được sắp bày với lòng thành kính tiễn đưa người nhà Trời đã cai quản mình năm cũ trở lại thiên đình và đón người mới xuống sẽ làm nhiệm vụ cai quản hạ giới năm tới. Do bàn giao việc cũ, tiếp quản công việc năm mới diễn ra trong không khí khẩn trương nên các vị chỉ có thể ăn vội vàng, hoặc chỉ kịp chứng kiến tấm lòng thành của chủ nhà. Vì thế, ngày Tết trên bàn thờ mỗi gia đình phải luôn có bình hương, đèn dầu và hai ngọn nến thắp sáng.

Theo phong tục của người Việt Nam từ cổ xưa, Giao thừa nhà nhà đều cúng lễ ngoài trời và cúng lễ trong nhà. Vậy ý nghĩa và cách chuẩn bị mâm cúng trong nhà và ngoài trời khác nhau thế nào?

Mâm lễ cúng Giao thừa ngoài trời

Mâm cúng ngoài trời phải đặt ở nơi sạch sẽ, trên mâm có một bát gạo để cắm hương, hai ngọn nến hoặc đèn dầu.

Ngoài ra, trong mâm cỗ cúng Giao thừa, gia chủ cũng có thể chuẩn bị thêm chiếc mũ của Đại vương Hành khiển. Tùy phong tục tập quán của mỗi nơi mà mâm lễ cúng Giao thừa có thể là cỗ chay hay mặn.

Gia chủ chuẩn bị mâm lễ cúng Giao thừa ngoài trời gồm những lễ vật sau: *Mâm ngũ quả, nhang (nên là 3 cây nhang to), hoa/đèn/nến, trầu cau, muối gạo, trà rượu, quần áo mũ nón thần linh, thủ lợn luộc, gà trống luộc, xôi và bánh chưng.*

Trong đó, gia chủ cần đặc biệt chú ý đến con gà trống luộc. Nên chọn gà trống mới bắt đầu tập gáy, chưa đạp mái, khỏe mạnh, mỏ vàng, mào cờ, chân gà màu

vàng. Nếu không có nhiều điều kiện thì chuẩn bị đơn giản, chỉ cần thể hiện lòng thành đối với các bậc thần linh, ông bà gia tiên.

Cũng tùy theo từng vùng miền mà có các loại đồ cúng khác nhau:

Miền Bắc: Mâm cỗ thường tính theo bát, đĩa gồm 4 bát, 4 đĩa, nếu cỗ lớn thì 6 bát, 6 đĩa hoặc 8 bát, 8 đĩa. Các bát này thường có móng giò hầm măng lưỡi lợn, bóng nấu thập cẩm, miến lòng gà, mọc. Đĩa thường là xôi, bánh chưng, thịt luộc, thịt đông, giò lụa, giò xào, nộm và dưa hành muối. Có nhà cũng cúng gà, gà thường là thịt gà trống thiến.

Miền Trung: Trên mâm cúng của người miền Trung có bánh chưng, bánh tét, dưa món, chả lụa Huế, thịt đông, gà bóp rau răm, chả Huế, thịt heo luộc, bát ninh măng khô, miến Huế, cá chiên hay chả ram. Mâm cỗ người miền Trung có đầy đủ các món ăn.

Miền Nam: Mâm cúng thường đơn giản hơn, chỉ có hương thắp, hoa, đèn, bánh mứt, trái cây, trà… Nhưng nếu là mâm mặn đầy đủ sẽ có thịt heo luộc, gà luộc, xôi, bánh chưng, chè…



Ảnh minh hoạ.

Thời khắc chuyển giao giữa năm cũ và năm mới, khi đồng hồ điểm 12 giờ đêm, gia chủ sẽ làm lễ thành tâm cầu xin một năm mới nhiều may mắn, sức khỏe cho gia đình mình.

Sau khi cúng Giao thừa ngoài trời, gia chủ sẽ thực hiện lễ cúng Giao thừa trong nhà để cúng Thổ công và tổ tiên, cầu xin tổ tiên phù hộ cho gia đình trong năm mới gặp được nhiều điều tốt lành.

Mâm lễ cúng Giao thừa trong nhà

Lễ cúng Giao thừa trong nhà là lễ cúng Thổ công, vị thần cai quản trong nhà. Mâm cỗ cúng Giao thừa trong nhà tương tự như lễ cúng Giao thừa ngoài trời, tuy nhiên sẽ bỏ mũ chuồn.

Mâm cỗ cúng trong nhà sẽ được chuẩn bị đầy đủ hơn và tuỳ vào từng gia đình mà chuẩn bị các món khác nhau. Thông thường là cặp bánh chưng, gà lễ (gà lễ phải là gà trống tơ chưa đạp mái), đĩa xôi gấc và bát canh măng.

Mâm lễ cúng Giao thừa trong nhà có thể là mâm lễ mặn hoặc ngọt tùy theo điều kiện của mỗi gia đình.



Ảnh minh hoạ.

Mâm lễ mặn gồm: Bánh chưng, giò, chả, xôi, thịt gà... và một số món ăn khác theo nhu cầu và điều kiện mỗi gia đình.

Mâm lễ chay gồm: Hương, hoa, đèn nến, bánh kẹo, mứt Tết; rượu/bia, các món chay và các loại đồ uống khác.

Tùy theo mỗi vùng miền mà mâm cỗ cúng Giao thừa cũng có những sự khác biệt riêng. Nếu như miền Bắc mâm cỗ rất đầy đủ các món mặn, đặc biệt không thể thiếu gà luộc thì miền Nam thì mâm cỗ cúng có thể đơn giản hơn với mâm ngũ quả, hoa cúc vạn thọ, lư hương, hai cây nến, giấy tiền vàng và một quả dừa tươi đã chặt sẵn.

Khi sắp xếp các vật phẩm trên bàn cúng, gia chủ và các thành viên trong gia đình đứng trang nghiêm, lịch sự trước bàn thờ. Đầu tiên cần khấn thần Thổ - vị thần có nhiệm vụ cai quản trong nhà, xin phép cho tổ tiên, ông bà được về ăn Tết cùng gia đình.

Tiếp theo, gia chủ khấn xin tổ tiên, mong ông bà phù hộ cho các thành viên trong gia đình năm mới được bình an, sức khỏe dồi dào.

Khi cúng Giao thừa, tất cả các thành viên trong gia đình phải có mặt đông đủ, đứng trang nghiêm trước bàn thờ, chắp tay và khấn tổ tiên.

Mâm cúng giao thừa đặt theo hướng nào?

Mâm lễ cúng giao thừa được đặt theo hướng Bắc hoặc hướng Đông tùy vào vị trí của từng gia đình. Theo quan niệm dân gian, hướng Bắc là hướng của Thượng Đế, hướng đông là cúng Thiên Tử.

Vì thế, các gia chủ có thể đặt theo hướng nào phù hợp nhất vào vị trí của gia đình mình.

Minh An (T/h)